

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-н Жана Атанасова Янкова
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.2. Педагогика
докторска програма Специална педагогика

Автор: Константинос Йоаннис Магалиос

Тема: “Съвременни подходи за стимулиране на комуникативните способности при деца от аутистичния спектър“

Научен ръководител: проф. д-р Неда Балканска

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-38-638 / 09.12.2022 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **“Съвременни подходи за стимулиране на комуникативните способности при деца от аутистичния спектър“** за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование: **1. Педагогически науки**, професионално направление **1.2. Педагогика**, докторска програма **Специална педагогика** с обучение на английски език.

Автор на дисертационния труд е: **Константинос Йоаннис Магалиос** – редовна докторантка към катедра ”Специална педагогика и логопедия”, с научен ръководител **проф. д-р Неда Златинова Балканска**, СУ „Св. Климент Охридски“

Представеният от Константинос Магалиос комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Процедурните правила за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, като включва всички необходими документи.

2. Актуалност на тематиката

Изследователският проблем, по който работи докторанта е актуален и широко изследван в областта на специалната педагогика и психология, но прилагането на съвременни подходи за стимулиране на комуникативните способности при деца и ученици от аутистичния спектър са сравнително малко проучен.

Представеният дисертационен труд съдържа необходимите теоретични и емпирични данни, анализи и дискусии, отнесени пряко към очертаните аспекти на проблема.

3. Познаване на проблема

Докторанта познава добре базисната проблематика за групата деца и ученици с разстройства от аутистичния спектър относно характеристиките и терапевтичните подходи за подобряване на социалните умения както в образователната институция така и в семейството. Посочени са най-добрите програми за работа при деца и ученици от аутистичния спектър: ранна интервенция, персонализирани програми за развитие и поведение на децата, системно структурирано обучение, базирано на специални учебни материали и интензивни образователни програми, включващи и родителите.

Изследователският фокус се конкретизира чрез изведени четири изследователски въпроси и формулирани две хипотези, свързани с разширени персонализирани програми за обучение PECS и MAKATON и съвместното обучение на учениците от аутистичния спектър в образователните институции.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследването предполага обективното постигане на предвидената цел, решаването на задачите в теоретичен и практичен план както и потвърждаването или отхвърлянето на хипотезите произлизащи от оформения дизайн на изследването. За целите на изследването е създаден въпросник състоящ се от три части: първата включва демографски данни на участниците в изследването, втората част цели да проучи използват ли се алтернативни форми на комуникация в процеса на обучение при деца с разстройство от аутистичния спектър и третата част е насочена за получаване на информация относно достъпността, прилагането и ефективността на алтернативните форми на комуникация в училището и семейството. В изследването е използван метода "триангулация" като част от смесеното изследване.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд е разработен в обем на 178 страници основен текст с едно приложение и структуриран в увод, четири глави, изводи, заключение и литература.

Въведението е фокусирано върху актуалността на изследваната тематика - съвременни подходи за стимулиране на комуникативните способности при деца от аутистичния спектър.

В *глава първа* са представени основните характеристики, дефиниции и класификации на разстройството от аутистичния спектър. Разгледани и описани са терапевтични подходи при разстройство от аутистичния спектър .

В теоретичен аспект е представен комуникационния процес и неговото функциониране, описано е общуването в различни възрастови групи, видовете визуални комуникации, факторите които влияят върху комуникацията и съвременните стратегии за стимулиране на комуникативните способности и дефицити при разстройство от аутистичния спектър *във втора глава* на дисертационния труд.

В *глава трета* е представен дизайна на изследването. Към дизайна на изследването докторанта описва единичен случай на ученик с разстройство от аутистичния спектър при съвместното му обучение от учителя и учителя по специално образование.

Емпиричната част е изпълнена прецизно със съответната статистическа обработка и дискусия на резултатите както и препоръки към практиката в *глава четвърта*. В края на дисертационния труд е оформено заключение.

Научните приноси на дисертационното изследване могат да се сведат до:

- Проучени и анализирани са съвременните литературни източници отнасящи се до деца с разстройства от аутистичния спектър.
- Създаден е изследователски инструмент, който може да се адаптира и прилага при периодична оценка на компетентността на специалните педагози по отношение на децата и учениците с разстройства от аутистичния спектър.
- Предлага конструктивни промени по отношение на обучението на ученици с разстройство от аутистичния спектър с приложението на индивидуални програми за интервенция в областта на социалното взаимодействие.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите по темата на дисертационния труд са три и отговарят на изискванията на СУ „Св. Климент Охридски“ . Приемам, че текстът, получените резултати и очертаните приноси в дисертационния труд на докторанта Константинос Магалиос са изцяло нейно лично дело.

7. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Той отговаря на изискванията и представя последователността и реализацията на изследователските цели и задачи.

8. Въпроси към докторанта

Учителите, участвали в изследването, обучени ли са да ползват PECS и МАКАТОН системите?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват принос в науката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторанта Константинос Йоаннис Магалиос притежава теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване и да предложа на научното жури да присъди научната степен “доктор” на **Константинос Йоаннис Магалиос** в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Специална педагогика.

27.01 2023 г.

Изготвил становището:

проф.дпн Жана Атанасова Янков